

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/55/2020
Identifikačné číslo spisu:	1206208239
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1206208239.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu I.. K. P., bytom v J., C. XX, zastúpeného splnomocnenkyňou Advokátska kancelária Mgr. Marek Benedik, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Rudnayovo námestie 1, IČO: 47 247 959, proti žalovanej W PRESS a. s., so sídlom v Bratislave, Partizánska 2, IČO: 35 907 266, zastúpenej splnomocnenkyňou Roman Kvasnica a partneri s. r. o., so sídlom v Piešťanoch, Žilinská cesta 130, IČO: 36 866 598, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 8C/218/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. apríla 2019 sp. zn. 14Co/37/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca je p o v i n n ý zaplatiť žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 8C/218/2006-534 zo 14. mája 2014 žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej ospravedlniť sa za obsah článku, ktorý bol uverejnený v týždenníku .týždeň z 9. januára 2006 z titulu porušenia práva na ochranu osobnosti, zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v sume 66 eur a trov právneho zastúpenia v sume 1.300,40 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa po zmene žalobného petitu (pripustenej uznesením č. k. 8C/218/2006-456 zo 7. novembra 2012 s právoplatnosťou od 28. novembra 2012), domáhal uloženia povinnosti žalovanej uverejniť na tretej strane týždenníka .týždeň ospravedlnenie, a to názov ospravedlnenia s veľkosťou písma minimálne 4 mm a text ospravedlnenia s veľkosťou písma minimálne 1,5 mm a rovnakým písmom a na rovnakom mieste ako článok autora Š. Y. .editorial z 9. januára 2006 s nasledovným textom znenia: „O S P R A V E D L N E N I E : V čísle 2/2006 časopisu .týždeň z 09.01.2006 sme na str. 3 v článku Š. Y. okrem iného uverejnili nasledovné informácie: „Oznámili mi, vlastne mi to rovno prikázali, že už aj na D.A. sa mám pozerat' ako na nevinného. Tentokrát mi to neprikázal súd, tentokrát to stihla ešte pred ním snaživá P. prokuratúra. Mimochodom - ten bývalý

vojak, ktorému na začiatku kdekto uveril, pretože jeho kandidát bol ešte horší, sa naozaj činí. Jeho úrad už stihol oslobodiť, zbaviť viny či aspoň predbežne prepustiť kdekoho. Slušného pána z Popradu, o ktorom sa píše ako o bossovi podsvetia, veľkopodnikateľa, čo už predtým skúsil ujsť, podozrivých výpalníkov, čo vraj iba normálne chránili reštaurácie. Viackrát sa tiež vôbec neodvolal proti zvláštnym rozsudkom v kauzách W. B.. Ale nie P., akokoľvek čudný patrón sa z neho vykľul, je chorobou tejto krajiny. On je iba ďalší viditeľný prejav. Tá choroba je vážnejšia a zákernejšia, než ten nepodarený generálny prokurátor. Minulý týždeň povedali, že už aj na D. sa mám pozeráť ako na nevinného. Ale ja sa tak na neho pozeráť nebudem, pán P.. Bol to predseda jeden z nich. Jeden z vás. Tak prosím, netárajte o práve“. K tomu uvádzame nasledovné:

Trestné stíhanie E.. D. bolo zastavené uznesením príslušného prokurátora. V čase uverejnenia článku bola proti uzneseniu podaná sťažnosť, o ktorej rozhodovala Generálna prokuratúra SR, pričom trestné konania voči E.. D. nebolo právoplatne skončené. Údajný boss podsvetia z Popradu bol prepustený z väzby rozhodnutím súdu, pričom príslušný prokurátor jeho žiadosť o prepustenie z väzby nevyhovel a nevydal žiadne rozhodnutie, ktorým by obvineného oslobodil alebo zbavil viny. Informácie uverejnené v článku boli teda nepravdivé. Generálny prokurátor SR vydal pokyn na prepustenie I. C. z väzby z dôvodu, že neboli naplnené zákonné podmienky pre ponechanie obvineného vo väzbe, pretože na základe konkrétnych skutočností nebola odôvodnená obava, že by ušiel, pôsobil na svedkov alebo spoluobvinených alebo že by pokračoval v trestnej činnosti, pretože vyšetrovanie krachu nebankových subjektov BMG Invest a HORIZONT Slovakia bolo ukončené. Prokuratúra postupovala v súlade s ústavným princípom, podľa ktorého nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 17 ods. 2 Ústavy SR). Žiadny prokurátor nevydal žiadne rozhodnutie, ktorým by obvineného oslobodil alebo zbavil viny, vo veci bola prokurátorom podaná obžaloba, a preto je informácia uverejnená v článku o zbavení viny resp. oslobodení nepravdivá. V kauze údajných podozrivých výpalníkov príslušný prokurátor na základe sťažnosti podanej obvinenými čiastočne zrušil uznesenie o vznesení obvinenia. Prokurátor tak postupoval z dôvodu, že Najvyšší súd SR zaujal pre príslušného prokurátora záväzný právny názor, že trestné stíhanie obvinených pre spáchanie trestných činov porušovania záväzných pravidiel hospodárskeho styku, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti a pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny nebolo od počiatku zákonné (dôvodné). Prokuratúra postupovala v súlade s ústavným princípom, podľa ktorého nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 17 ods. 2 Ústavy SR). Rozhodnutie prokurátora nebránilo vzneseniu ďalšieho obvinenia v tej istej veci. Obvinení v tejto kauze boli prepustení z väzby rozhodnutím súdu, a preto je informácia uverejnená v článku o predbežnom prepustení nepravdivá. V kauzách W. B. nebolo podané odvolanie proti oslobodzujúcim rozsudkom, pretože obžalovanému nebola preukázaná vina, pričom: v tzv. kauze SABOTÁŽ bolo jasne preukázané, že listinné dôkazy t. j. správy, ktorými sa mal obžalovaný W. B. dopustiť trestnej činnosti, neboli autentické, pričom svedok obžaloby sám vyhlásil, že ide o podvrhy. Nebolo preukázané, že by sa obžalovaný W. B. na vypracovaní alebo úprave týchto správ podieľal, ako mu bolo kladené za vinu; v tzv. kauze MŕTVÝCH DUŠÍ bolo jasne preukázané, že do služobného pomeru so SIS obžalovaný W. B. prijal existujúce osoby, ktorým bola mzda vyplácaná za vykonanú prácu, takže nedošlo k tomu, že by obžalovaný do služobného pomeru so SIS prijal neexistujúce osoby a že by boli vyplácané peňažné prostriedky takýmto neexistujúcim osobám, ako mu bolo kladené za vinu; v tzv. kauze ZBRANE nebolo žiadnym dôkazom preukázané, že by obžalovaný W. B. ako verejný činiteľ konal protiprávne a že by vedel o tom, že z majetku spravovaného SIS boli vyradené zbrane nespĺňajúce podmienky prebytočného majetku, resp. že likvidácia vyradených zbraní nebola vykonaná, ako mu bolo kladené za vinu (t. j. že by konal v úmysle zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech). Podanie odvolania v týchto kauzách W. B., kde bolo vykonané vyčerpávajúce dokazovanie, by bolo zjavne neodôvodnené a v konečnom dôsledku neefektívne. Prokuratúra postupovala v súlade s ústavným princípom, podľa ktorého nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 17 ods. 2 Ústavy SR). Vzhľadom na vyššie uvedené sa ospravedľujeme K. P. za uverejnenie nepravdivých informácií a za uverejnenie neoprávnenej kritiky jeho osoby, ktoré nemala žiadne opodstatnenie.“

3. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), čl. 19 ods. 1 a čl. 26 ods. 1 a 2 ústavného zákona SNR č. 460/1992

Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „ústava“), čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992, ďalej len „Dohovor“) § 1 ods. 1, § 3 ods. 1, § 10 ods. 1 a § 16 ods. 2 a 3 zákona č. 81/1966 Zb. o periodickej tlači a o ostatných hromadných informačných prostriedkoch (ďalej tiež len „zákon č. 81/1966 Zb.“) a § 2, § 7 ods. 1 a § 10 ods. 1 a 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej tiež len „zákon č. 153/2001 Z. z.“). Vecne predovšetkým odôvodňoval celý žalobcom spochybnený článok uverejnený v týždenníku .týždeň č. 2/2006 z 9. januára 2006 na strane 3, .editorial autora Š.P. Y. v znení: „Oznámili mi, vlastne mi to rovno prikázali, že už aj na D. sa mám pozerat' ako na nevinného. Tentokrát mi to neprikázal súd, tentokrát to stihla ešte pred ním snaživá P. prokuratúra. Mimochodom - ten bývalý vojak, ktorému na začiatku kdekto uveril, pretože protikandidát bol ešte horší, sa naozaj činí. Jeho úrad už stihol oslobodiť, zbaviť viny či aspoň predbežne prepustiť kdekoho. Slušného pána z Popradu, o ktorom sa píše ako o bossovi podsvetia, veľkopodnikateľa, čo už predtým skúsil ujsť, podozrivých výpalníkov, čo vraj iba normálne chránili reštaurácie. Viackrát sa tiež vôbec neodvolal proti zvláštnym rozsudkom v kauzách W. B.. A samotný P. sa popri tom už stihol aj zaradiť, keď si sadol rovno vedľa V. na krste jeho príručky. Ale nie P., akokoľvek čudný patrón sa z neho vykľul, je chorobou tejto krajiny. On je iba jej ďalší viditeľný prejav. Tá choroba je vážnejšia a zákernejšia, než ten nepodarený generálny prokurátor. Zástup dôvodne podozrivých, o ktorých vine na začiatku takmer nikto nepochyboval, sa tu postupne, no vždy znovu, napokon zmení na dlhý rad ctihodných občanov, ktorých máme mať všetci v úcte. Tak to bolo po vojnovom Slovenskom štáte, keď sa z gardistov a arizátorov, čo siahli na životy a majetok nevinných, stali komunisti, čo zrazu spievali o spravodlivosti. Tak to bolo po Novembri 1989, keď sa z komunistov a eštébakov, čo nevinným štyridsať rokov rozbíjali ústa, stali demokratickí politici, ktorí sa zrazu zaklínali slobodou a právami. Tak to tu bolo aj po roku 1998, keď sa z C.W. privatizérov a nehodných politikov, ktorí si urobili zo Slovenska Klondike, stali vysmiati zbohatlíci, športoví funkcionári či rovno prezident, ktorý dnes tak veselo káže o morálke. Bojím sa, a vlastne už ani to nie, že tak to bude aj po roku 2006, keď sa z dnešných reformátorov, ktorí tu opravili ekonomiku, ale pokazili šancu na slušnosť, stanú dobre živení kritici V. neslušností, aby sa potom - veď niekto vládnuť musí - stali C. spojencami. Vrávia to už desaťročia. Máme sa na nich všetkých - od P. po D. - pozerat' ako na nevinných. Je to neznesiteľná, krutá úloha, ktorú tu všetkým opakovane dávajú tí, ktorí nerozoznávajú vinníka od obete. Tvrdia, že nechcú veľa, len úctu k zákonu a právu. Ale oni chcú celé tie desaťročia viac. Nestačí im nesúhlasné ticho, oni chcú, aby sme všetci boli nahlas za ich nemravnosť. Toto je tá strašná choroba tejto krajiny - každý, kto tu žije, je vždy znova vťahovaný do ničoty, v ktorej obete nesmú kričať mená vinníkov. Minulý týždeň povedali, že už aj na D. sa mám pozerat' ako na nevinného. Ale ja sa tak na neho pozerat' nebudem, pán P.. Bol to predseda jeden z nich. Jeden z vás. Tak prosím, netárajte o práve“. Tento na základe jeho obsahu a formy je potrebné považovať za komentár, ktorý predstavuje typický žáner analytickej publicistiky. Autor sa v ňom predovšetkým vyjadroval k určitým závažným javom spoločnosti, rozoberal ich, zovšeobecňoval a zaujímal k nim stanovisko. I napriek autorskému postoju, z ktorého vyplýva určité stanovisko, povinnosťou autora komentára je pridržať sa objektívnosti. Autor Š. Y. vo svojom komentári hodnotil a vyjadroval svoj názor k postupom prokuratúry v trestných konaniach, ktoré vzhľadom na osoby trestne stíhané a skutky, za ktoré sa viedlo trestné stíhanie, možno považovať za otázku všeobecného záujmu a v rozhodnom čase boli spôsobilé vzbudzovať zvýšený záujem verejnosti a vyvolať verejnú diskusiu. Uverejnením predmetného článku došlo k naplneniu jedného z účelov tlače, ktorým je informovanie verejnosti o otázkach legitímneho verejného záujmu. Podľa súdu uvedený názor vychádza aj z ustálenej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorý konštantne pripomína, že tlač je strážnym psom verejných vecí („public watch dog“). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie obdržať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru preháňania a provokácie. Relevantná judikatúra poskytuje žurnalistom zvýšenú mieru ochrany v porovnaní s inými subjektmi slobody prejavu (II. ÚS 326/09). Súd po oboznámení sa s obsahom článku dospel k záveru, že konanie autora článku nepredstavovalo neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu, a teda na strane žalovanej ako osoby zodpovednej za obsah periodickej tlače, nevznikla zodpovednosť za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcu. V čase uverejnenia článku bol žalobca generálnym prokurátorom, ktorý má v zmysle zákona č. 153/2001 Z. z. postavenie vedúceho ústredného štátneho orgánu. Prokurátori sú verejnými činiteľmi, ktorých úlohou je prispievať k

riadnemu fungovaniu súdneho systému. Stupeň dovolenej kritiky sa mení podľa charakteristiky adresáta. Do kategórie verejne činných osôb patria v prvom rade politici, ale aj štátni zamestnanci, ktorých konanie by „malo byť trvale predmetom skúmania a debát a malo by byť otvorené kritike“ [rozhodnutia ESLP vo veci Thorgier Thorgeirson proti Islandu z 25. júna 1992 (sťažnosť č. 13778/93); Janowski proti Poľsku z 21. januára 1999 (sťažnosť č. 25716/94), Thoma proti Luxembursku, ako aj napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ďalej len („ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 281/2010].

4. Následne súd prvej inštancie po posúdení obsahu uverejnených tvrdení, ktorými malo dôjsť k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, konkrétne slovnými spojeniami „P. prokuratúra..“, „Mimochodom-ten bývalý vojak, ktorému na začiatku kdekto uveril, pretože protikandidát bol ešte horší, a naozaj činí..“, „...Ale nie P., akokoľvek čudný patrón sa z neho vykľul, je chorobou tejto krajiny..“, „...Tá choroba je vážnejšia a zákernejšia, než ten nepodarený generálny prokurátor ..“, „...Ale ja sa tak na neho pozerat' nebudem, pán P.. Bol to predsa jeden z nich. Jeden z vás, tak netárajte o práve“, dospel k záveru, že sa jednalo o hodnotiace úsudky vyjadrujúce subjektívny názor autora, ktorý k daným skutočnostiam zaujímal určitý postoj tak, že ich hodnotil z hľadiska správnosti a prijateľnosti na základe vlastných subjektívnych kritérií. Pravdivosť hodnotiaceho úsudku pritom nepodlieha dokazovaniu (rozhodnutie ESLP vo veci Feldek proti Slovensku z 12. júla 2001). Nestotožnil sa s argumentáciou žalobcu, podľa ktorej kritika smerovala výlučne k jeho osobe a bol kritizovaný aj za rozhodnutia, ktoré neurobil. Skutočnosť, že autor článku sa vyjadroval a hodnotil činnosť prokuratúry ako sústavy štátnych orgánov a nie osobu žalobcu, preukazuje spôsob a forma vyjadrenia kritiky, lebo z celkového kontextu článku nevyplyva, že by boli kritizované rozhodnutia vydané konkrétne žalobcom, resp. iné postupy žalobcu v uvedených trestných konaniach. Nebolo preukázané, aby autor článku mal v úmysle útočiť alebo neprimeraným spôsobom kritizovať osobu žalobcu. Použité výrazy ako „čudný patrón“, „ten nepodarený generálny prokurátor“ alebo „tak prosím, netárajte o práve“, spadajú do kategórie hodnotiacich úsudkov, ktorých pravdivosť nepodlieha dokazovaniu. Súd ich nepovažoval ani natoľko za neprimerané, resp. urážlivé, aby boli spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv žalobcu. Autor článku (Š. Y.) sledoval legitímny cieľ novinárskeho posolania k otázke všeobecného záujmu, či za posledných 20 rokov je na Slovensku právny štát alebo nie, či funguje spravodlivosť, pričom čerpal z verejne dostupných zdrojov. V tejto súvislosti súd prvej inštancie zdôraznil, že jeho kritike (formou hodnotiacich úsudkov) nemožno vytknúť absenciu vecnosti a skutkového základu, ktorých pravdivosť nepodlieha dokazovaniu (rozhodnutie ESLP vo veci Dalban v. Rumunsko).

5. Napokon pre vznik zodpovednosti za porušenie žalobcovho práva na ochranu osobnosti nebol preukázaný predpoklad vzniku ujmy, spočívajúcej v znížení vážnosti žalobcu v spoločnosti. Žalobca vzhľadom na svoju funkciu generálneho prokurátora bol povinný zniesť širšiu mieru kritiky, ktorá navyše smerovala voči prokuratúre ako sústave štátnych orgánov a nie priamo proti žalobcovi, preto žaloba podľa názoru súdu prvej inštancie nebola dôvodná.

Rozhodnutie o trovách konania právne odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) a vecne aplikáciou zásady úspechu žalovanej v spore.

6. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 16. apríla 2019 sp. zn. 14Co/37/2015 rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) potvrdil. Žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

7. Odvolací súd skonštatoval správne zistený skutkový stav, ako aj správnosť právneho posúdenia veci. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia považoval za dostatočne vyčerpávajúce, nevyžadujúce ani uviesť ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti, preto sa s ním v celom rozsahu stotožnil. Na potvrdenie správnosti záverov súdu prvej inštancie a k odvolacím námietkam žalobcu dodal, že podmienkou úspešne uplatneného práva na ochranu osobnosti je, že došlo k neoprávnenému zásahu, ktorý bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na právach chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka. Obe tieto podmienky musia byť splnené súčasne, aby vznikol právny vzťah, obsahom ktorého je právo fyzickej osoby domáhať sa ochrany a povinnosť subjektu zásahu súdom uloženú sankciu znášať, čo v

danom prípade aj podľa názoru odvolacieho súdu splnené nebolo. V tejto súvislosti poukázal na nespornosť skutkových zistení a uviedol, že žalobca sa domáhal ochrany svojej cti titulom tvrdeného neoprávneného zásahu do svojej profesionálnej cti a vážnosti, na základe obsahu článku uverejneného 9. januára 2006 v týždenníku .týždeň. V danej veci sa dostali do konfliktu dve ústavou zaručené práva, a to právo na ochranu mena a dobrej povesti (čl. 19 ústavy) a právo na slobodu prejavu a informácie (čl. 26 ústavy). Žalobca bol v čase uverejnenia predmetného článku generálnym prokurátorom - verejne činnou osobou (vedúcim ústredného štátneho orgánu, ktorý z postavenia svojej funkcie riadil a kontroloval činnosť všetkých prokuratúr) a musel tak zo strany verejnosti (v danom prípade novinára) strpieť širšiu mieru záujmu, či kritiky vo vzťahu k svojej osobe (IV. ÚS 448/2012). Dodal, že sloboda prejavu je základným pilierom demokratickej spoločnosti, v ktorej je každému dovolené vyjadrovať sa k verejným veciam a vynášať o nich hodnotové sudy. K veciam verejným pritom nepochybne patrí činnosť orgánov verejnej moci vrátane činnosti súdov a sudcov a taktiež činnosť osôb pôsobiacich vo verejnom živote. Tieto činnosti môžu byť verejne posudzované, pričom pri ich kritike platí z princípu demokracie vyplývajúca ústavná prezumpcia, že ide o kritiku dovolenú (II. ÚS 326/09). Z hľadiska slobody prejavu treba vychádzať z toho, že v uvedenom článku ide o komentár novinára, teda ide o privilegovanú postavu (II. ÚS 152/08). Článok bol uverejnený v týždenníku .týždeň. Ide o slovenský politicko-spoločenský týždenník vychádzajúci od decembra 2004, ktorý sa kriticky zaoberá politickou situáciou na Slovensku a v zahraničí, a venuje sa aj kultúre. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že predmetný článok - .editorial (úvodník) Š.P. Y., šéfredaktora týždenníka .týždeň, vyjadroval subjektívny názor autora, že sa v našom štáte nedarí presadzovať spravodlivosť tými orgánmi, ktoré sú na to určené. Tento komentár obsahoval len autorove hodnotiace úsudky na činnosť prokuratúry, vrátane jej vrcholového predstaviteľa - generálneho prokurátora. Za správne preto považoval aj konštatovanie súdu prvej inštancie, že kritika obsiahnutá v napádanom článku sa týkala výlučne žalobcu ako generálneho prokurátora, resp. prokuratúry ako sústavy štátnych orgánov, a žiadnym spôsobom sa nezaoberala inými aspektmi osobnej integrity žalobcu. Podotkol, že hodnotiace úsudky v napádanom článku boli síce kritické, ale nepresiahli únosnú mieru a hranice tolerantnosti uznávané demokratickou spoločnosťou. Hodnotiace úsudky mali dostatočný faktický základ, keď autor článku pri nich vychádzal z vtedy otvorených zdrojov a z informácií bývalého ministra spravodlivosti I.. B., a teda išlo o oprávnenú (prípustnú) kritiku. Z celého článku, ako aj z výpovede autora článku vyplynulo, že sa jednalo o hodnotiace úsudky autora a vytvorenie si vlastného názoru, či je za posledných 20 rokov na Slovensku právny štát alebo nie je, a či v našom štáte funguje spravodlivosť, bolo ponechané na úvahu čitateľa. Zdôraznil, že z výsledkov vykonaného dokazovania jednoznačne, bez akýchkoľvek pochybností vyplynulo, že žalobcom citované pasáže z citovaného článku, ktorými malo dôjsť k zásahu do jeho osobnostných práv, ani nenaplnili skutkovú podstatu ustanovení § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Považoval preto za správne konštatovanie súdu prvej inštancie, že predmetný článok nemožno považovať za objektívne spôsobilý zasiahnuť do chránených osobnostných práv žalobcu.

Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania potom odvolací súd právne odôvodnil ustanovením § 396 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 CSP a vecne úspechom žalovanej aj v odvolacom konaní.

8. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Napádaný rozsudok považoval za vecne nesprávny a nepreskúmateľný. Vo vzťahu k vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP namietal, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) nedáva jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré mali pre vec podstatný význam, a to z hľadiska aplikovanej právnej úpravy a špecifických argumentov, ktoré vyžadovali špecifickú odpoveď. Odvolací súd sa dostatočne nezoberal podstatou námietok žalobcu, a to konkrétne, že v namietanom článku boli uverejnené nepravdivé a neúplné informácie. Ďalej namietal, že hodnotiace úsudky uverejnené v predmetnom článku neboli posudzované z hľadiska toho, či vychádzajú z pravdivého, úplného a presného skutkového stavu. Napokon sa odvolací súd nezaoberal s námietkou, že žalovaná nepostupovala s cieľom poskytnúť verejnosti pravdivé a dôveryhodné informácie, v súlade s novinárskou etikou a v dobrej viere, čo sú podmienky slobody prejavu podľa judikatúry EŠLP. Zároveň opomenul jeho námietku, že ako osoba sa

môže legitímne cítiť osobne dotknutá neprípustnými hodnotiacimi úsudkami, s ktorými sa autor na neho priamo obracal. V súvislosti s namietaným porušením práva na spravodlivý proces poukázal na viaceré rozhodnutia ústavného súdu (IV. ÚS 1/2002, I. ÚS 236/2006, I. ÚS 226/2003, I. ÚS 154/2005, III. ÚS 328/2005, III. ÚS 193/2017, I. ÚS 129/2017, III. ÚS 60/2018, I. ÚS 736/2016, III. ÚS 332/09, I. ÚS 114/08, I. ÚS 114/2008, I. ÚS 33/2012, I. ÚS 314/2018), ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 2Cdo 238/2008, 1Cdo 144/2018, 2MCdo 7/2009, 8Sžo 122/2010), ako aj na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (III. ÚS 139/05 a III. ÚS 359/05). Následne podrobne poukázal na skutkové okolnosti danej veci týkajúce sa trestných konaní, na ktorých autor článku zakladal svoju kritiku. Bol toho názoru, že v konaní preukázal, že žalovaná vzniesla proti žalobcovi kritiku bez poznania elementárnych relevantných skutočností. Údajná nesprávnosť postupu prokuratúry, resp. nespokojnosť autora článku s postupom prokuratúry v trestných konaniach spomínaných v článku bola následne základom pre kritiku voči nemu, (ktorého autor považoval za priamo zodpovedného za údajné pochybenia prokuratúry). Obsah článku sa ho bezprostredne dotýkal ako osoby a zasiahol do jeho profesionálnej cti. Podľa dovolateľa žalovaná uvedeným článkom prekročila rámec kritiky prokuratúry ako sústavy štátnych orgánov a priamo ho označila za „ochrancu a patróna zločincov, za nepodareného prokurátora a chorobu krajiny“. Výrokmi žalovanej, v ktorých autor článku čitateľovi prezentoval, že je to „P., kto chráni (údajných) zločincov a dokonca snaživo, kto je ich ochrancom (čudný patrón), preto je nepodareným generálnym prokurátorom a viditeľným prejavom choroby krajiny“, sa mohol legitímne cítiť dotknutý, lebo zasahovali do jeho osobnostných práv. Napokon trval na tom, že žalovaná nenaplnila podmienky ochrany slobody prejavu a práva na informácie a to tým, že neposkytla verejnosti presné a dôveryhodné informácie, ako aj, že nekonala v dobrej viere. Výslovil, že nemožno tvrdiť, že autor postupoval v dobrej viere, ak kritiku založil na ignorovaní skutkového stavu a na absurdných a protiústavných východiskách. Na záver zdôraznil, že jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní, je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (III. ÚS 193/2017).

9. K namietanému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) dovolateľ uviedol, že dovolací súd konštantne zastáva právny názor, že kritika fyzickej osoby je prípustná len vtedy, ak je vecná, ak hodnotiace úsudky vychádzajú z pravdivého a presného skutkového základu a ak sú primerané z hľadiska formy i obsahu. Z hľadiska ochrany práv dotknutej fyzickej osoby je dôležité aj to, aby mal čitateľ k dispozícii dostatok informácií na to, aby si mohol urobiť vlastný názor. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 13/2011, 3Cdo 84/2011, 3Cdo 61/2000, 4Cdo 149/2009 a na judikát R 103/1967). Zároveň poznamenal, že odvolací súd sa odklonil od ustáleného právneho názoru dovolacieho súdu tým, že z rozsudku implicitne vyplýva, že rozsudok súdu prvej inštancie je založený na údajnej prípustnosti kritiky, ktorú odvolací súd potvrdil, bez toho, aby skúmal, či skutkový základ kritiky je pravdivý, presný a úplný. Zdôraznil, že výslovne namietal práve absenciu vecného základu kritiky, ktorú námietku aj odôvodnil. Záverom považoval za potrebné uviesť, že jednou z myšlienok z ním uvádzaných rozhodnutí najvyššieho súdu je to, že kritika by mala byť aj prospešná. Na otázku, akú hodnotu má prejav, resp. akú legitimitu má ochrana prejavu, ktorý obsahuje závažné nepravdivé informácie a závažné neúplnosti ako aj, ako takýto prejav mohol prispieť k informovaniu verejnosti (čím súdy opakovane argumentovali), však súdy nižších inštancií neodpovedali. Navrhol napádaný rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť, resp. ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

10. Žalovaná navrhla dovolanie odmietnuť, považujúc ho za neprípustné. Poukázala na to, že žalobca sa domáha takého znenia ospravedlnenia, ku ktorému súd v civilnom konaní nemá možnosť vykonať dokazovanie, pretože nemôže posudzovať správnosť, resp. zákonnosť postupov orgánov činných v trestnom konaní. Z celého namietaného článku sú len dve vety týkajúce sa žalobcu, zvyšok je o prokuratúre, teda nie o fyzickej osobe žalobcu. Nie je možné sa ospravedlniť za pravdivé skutkové tvrdenia a za kritiku práce prokuratúry, a to už vôbec nie žalobcovi. Žalobca nemá v konaní aktívnu vecnú legitimáciu a zamieňa postavenie prokuratúry a výkon funkcie generálneho prokurátora vo sfére verejného práva so svojim právnym postavením fyzickej osoby. Podľa jej názoru je navrhovaný petit žaloby materiálne nevykonateľný z dôvodu, že sa nedá k nemu vykonať dokazovanie, pretože žalobcom

nie je štátny orgán (prokuratúra), ale fyzická osoba. Kritizovaná je prokuratúra slovami „P. prokuratúra“, „jeho úrad“, preto žalobcovi chýba aktívna vecná legitímácia v spore, ako ho definoval v žalobnom petite. Žalobný petít dokazuje, že namietané sú tvrdenia, resp. úsudky týkajúce sa rozhodnutí prokuratúry, nie žalobcu - fyzickej osoby, pričom v žalobnom petite, ani v rozsudku nie je možné uvádzať informácie z trestných konaní.

11. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu, dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

12. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa (dnes inštancie), sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

13. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

14. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

16. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní).

17. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

18. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu,

ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

19. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1Cdo 6/2014, 3Cdo 38/2015, 5Cdo 201/2011, 6Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne (jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu). „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

20. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

21. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolací súd uvádza, že jej existencie z obsahu spisu nevyplyva. Odvolací súd konštatoval správne zistený skutkový stav, ako aj správne právne posúdenie, pričom odôvodnenie uvedené súdom prvej inštancie považoval za dostatočne vyčerpávajúce, s ktorým sa preto v celom rozsahu stotožnil. Na zdôraznenie správnosti záverov súdu prvej inštancie, ako aj k uplatneným odvolacím námietkam doplnil dôvody vyplývajúce z bodov 13. až 26. odôvodnenia, z ktorých nepochybne vyplýva, že sa vysporiadal so všetkým podstatnými argumentmi, ktorých obsah však nebol spôsobilý privodiť iné právne hodnotenie stavu z pohľadu (ne)dôvodnosti žaloby v zmysle § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Podstatou sporu v danom prípade bolo posúdenie konfliktu dvoch ústavou zaručených práv, a to práva na ochranu mena a dobrej povesti (čl. 19 ústavy) a práva na slobodu prejavu a informácie (čl. 26 ústavy). V tejto súvislosti však odvolací súd zdôraznil, že „súd prvej inštancie správne ustálil, že žalobca bol v čase uverejnenia predmetného článku generálnym prokurátorom, t. j. verejne činnou osobou (vedúcim ústredného štátneho orgánu, ktorý z postavenia tejto funkcie riadil a kontroloval činnosť všetkých prokuratúr), preto musel zo strany verejnosti (v danom prípade novinára) strpieť mieru záujmu, či kritiky vo vzťahu k svojej osobe. Napokon konštatoval, že sloboda prejavu je základným pilierom v demokratickej spoločnosti, v ktorej je každému dovolené vyjadrovať sa k verejným veciam a vynášať o nich hodnotové sudy. V predmetnom článku ide o komentár novinára, teda privilegovanej osoby, v ktorom šéfredaktor vyjadroval svoj subjektívny názor, hodnotiace úsudky na činnosť prokuratúry, vrátane generálneho prokurátora. Žiadnym spôsobom sa nezaoberal inými aspektmi osobnej integrity žalobcu. Odvolací súd podotkol, že z celého článku, ako aj z výpovede autora článku vyplynulo, že sa jednalo o hodnotiace úsudky autora a vytvorenie si vlastného názoru, či je za posledných 20 rokov na Slovensku právny štát alebo nie je, a to, či v našom štáte funguje spravodlivosť, bolo ponechané na úvahu čitateľa. Napokon skonštatoval, že v zhode s názorom súdu prvej inštancie, predmetný článok nemožno považovať za objektívne spôsobilý zasiahnuť do chránených osobnostných práv žalobcu“.

22. Napádaný rozsudok odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúce z § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva

vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1296).

23. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

24. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

25. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznačená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi.

26. Aj podľa judikatúry ESĽP platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, t. j. aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

27. Dovolací súd už len poznamenáva, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len preto, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, keď (na rozdiel

od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej inštancie a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, vo vzťahu k tomu však potrebné je uviesť, že tieto vady v preskúmvanej veci dovolací súd nezistil, preto dovolanie v časti opieranej o § 420 písm. f) CSP nemožno považovať za prípustné.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

30. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú, ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (4 Cdo 64/2018). K posúdeniu dôvodnosti dovolania, a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

31. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od takto „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (R 83/2018).

32. Ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením princípov spravodlivého procesu, rovnosti, právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 3 Základných princípov CSP). Do interpretovaného pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí

nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3Cdo 158/2017, 4Cdo 95/2017, 5Cdo 87/2017, 6Cdo 21/2017 a 6Cdo 129/2017).

33. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

34. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľ namietal posúdenie miery prípustnosti kritiky fyzickej osoby, ktorá je prípustná len vtedy, ak je vecná, ak hodnotiace úsudky vychádzajú z pravdivého a presného skutkového základu a ak sú primerané z hľadiska formy i obsahu. Poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo 149/2009, 3Cdo 84/2011, 3Cdo 13/2011, 3Cdo 61/2000 a judikát R 103/1967.

35. V rámci skúmania procesnej prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v súlade s § 432 ods. 2 CSP, a to nesprávneho právneho posúdenia (ne)prípustnosti kritiky fyzickej osoby, ktorá je dovolená, ak je vecná a ak hodnotiace úsudky vychádzajú z pravdivého a presného skutkového základu, sú primerané z hľadiska formy i obsahu, dovolací súd podotýka, že v tomto prípade majú otázky prípustnosti a dôvodnosti dovolania povahu obrazných spojených nádob, podobne ako je to pri dovolaniach, ktorých prípustnosť sa vyvodzuje z § 420 CSP. Je to tak preto, že u skutkovej podstaty nesprávneho právneho posúdenia veci, urobenej súčasťou § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je jej súčasťou existencia odklonu (to, že sa ho odvolací súd dopustil). Ak ide o taký prípad, dovolanie je prípustné a dôvodné súčasne a naopak, ale tu odklonu niet (či už preto, že dovolaním uvádzaná judikatúra v konkrétnej veci nie je použiteľná alebo preto, že použiteľná síce je, odvolací súd ale postupoval v jej intenciách a nie v rozpore s ňou), nemôže byť dovolanie nielen dôvodné, ale ani prípustné (tu por. aj 6Cdo 201/2018).

36. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je chybná aplikácia práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych záverov vyvodil nesprávne právne závery.

37. Podstata dovolacej argumentácie v súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením v prejednávanej veci spočívala v posúdení miery prípustnosti a dovolenej hranice kritiky fyzickej osoby - verejnej činnnej osoby a jej práva na ochranu osobnostných práv v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka v spojení s čl. 19 ústavy a práva na slobodu prejavu žalovanej v zmysle čl. 26 ústavy v súvislosti s uverejneným článkom v týždenníku .týždeň č. 2/2006 z 9. januára 2006, týkajúceho sa témy, či je za posledných 20 rokov na Slovensku právny štát alebo nie je, a či v našom štáte funguje spravodlivosť. V danom prípade dovolateľ v čase vydania inkriminovaného článku bol verejne činnou osobou (generálnym prokurátorom Slovenskej republiky) a obsah článku žalovanej (vydavateľa periodickej tlače) sa týkal otázok verejného záujmu.

38. V prípade výkonu ústavných alebo zákonných právomocí verejných činiteľov na verejnosti ide o takú činnosť, ktorá podlieha (môže podliehať) rôznym služobným príkazom, usmerneniam, ako aj zákonnému režimu kontroly buď odbornej, alebo laickej verejnosti. Otázkou verejného záujmu je a v dôsledku uvedeného preto aj legitímnym slobodné získavanie informácií o spôsoboch, akými verejní činitelia vykonávajú svoje ústavné a zákonné právomoci. Verejní činitelia si musia byť vedomí toho, že budú vystavení pozornosti verejnosti a budú musieť akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v tom rozsahu, v akom svoje právomoci vykonávajú na verejnosti, resp. v styku s verejnosťou (II. ÚS 44/00). Vecou verejnou je nielen všetka agenda štátnych orgánov a štátnych inštitúcií, ale aj osôb pôsobiacich vo verejnom živote, napr. činnosť politikov, úradníkov, sudcov,

advokátov alebo kandidátov či čakateľov na tieto funkcie, ale aj umenie vrátane novinárskych aktivít a showbiznisu, a ďalej všetko, čo na seba upútava verejnú pozornosť (IV. ÚS 302/2010). K veciam verejným pritom nepochybne patrí činnosť orgánov verejnej moci vrátane rozhodovacej činnosti súdov a taktiež činnosť osôb pôsobiacich vo verejnom živote. Tieto činnosti môžu byť verejne posudzované, pričom pri ich kritike platí z princípu demokracie vyplývajúca ústavná prezumpcia, že ide o kritiku dovolenú (II. ÚS 152/08).

39. Z uznesenia najvyššieho súdu z 31. mája 2010 sp. zn. 4Cdo 149/2009 (skutkovo sa týkajúceho ochrany osobnosti predstaviteľa politickej strany v pozícii štátneho tajomníka ústredného orgánu štátnej správy) vyplýva, že „pri strete slobody prejavu s právom na ochranu osobnosti treba dbať na to, aby s prihliadnutím k okolnostiam konkrétneho prípadu jednému z týchto práv nebola neodôvodnene daná prednosť pred právom druhým. Vždy je nevyhnutné skúmať mieru (intenzitu) tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v kontexte so slobodou prejavu a s právom na informácie a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv. Zároveň je nutné, aby príslušný zásah bezprostredne súvisel s porušením chráneného základného práva, t. j. aby existovala príčinná súvislosť medzi nimi, pričom musí ísť o zásah neoprávnený. K takému zásahu dochádza iba vtedy, ak tento zásah v konkrétnom prípade presiahol určitou prípustnou intenzitou takú mieru, ktorú už v demokratickej spoločnosti nemožno tolerovať. K porušeniu práva na česť, resp. dobrú povesť, môže dôjsť slovom, písmom, obrazom i akýmkoľvek iným konaním difamujúcej (zneucťujúcej, znevažujúcej, dehonestujúcej, diskreditačnej) povahy. Ak k takémuto porušeniu malo dôjsť slovom, treba pri skúmaní primeranosti konkrétneho výroku v prvom rade odlišiť, či sa jedná o skutkové tvrdenie alebo hodnotiaci úsudok (kritiku), pretože podmienky kladené na prípustnosť každej z týchto kategórií sa líšia. Skutkové tvrdenie sa opiera o fakt, objektívne existujúcu realitu, ktorá je zistiteľná pomocou dokazovania, pravdivosť je teda overiteľná. Na rozdiel od skutkového tvrdenia hodnotiaci úsudok vyjadruje subjektívny názor svojho autora, ktorý k danému faktu zaujíma určitý postoj tak, že ho hodnotí z hľadiska správ správnosti a prijateľnosti, a to na základe vlastných (subjektívnych) kritérií. Hodnotiaci úsudok nemožno akokoľvek dokazovať, je však potrebné skúmať, či sa zakladá na pravdivej informácii, či forma jeho verejnej prezentácie je primeraná a či zásah do osobnostných práv je nevyhnutným sprievodným javom kritiky, to znamená, či primárnym cieľom kritiky nie je hanobenie či zneuctenie danej osoby. Práva na ochranu osobnosti sa samozrejme môžu domáhať aj politici a ostatne verejne činné osoby, ale kritériá posúdenia skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov sú v ich prípadoch omnoho mäkkšie v prospech pôvodcov týchto výrokov. Je to dané skutočnosťou, že osoba vstúpiaca na verejnú scénu musí počítať s tým, že ako osoba verejne známa bude pod drobnohľadom verejnosti, ktorá sa zaujíma o jej profesionálny, ako aj súkromný život a súčasne ho hodnotí zvlášť, ak ide o osobu, ktorá spravuje verejné záležitosti“.

40. Z uznesenia najvyššieho súdu z 19. decembra 2000 sp. zn. 3Cdo 61/2000 (skutkovo sa týkajúceho ochrany osobnosti súdneho exekútora) vyplýva, že v danej veci otázkou zásadného právneho významu bola otázka, či pri pravdivom opísaní okolností priebehu exekúcie a značnej miery kritiky a ironizovania, je pre rozhodnutie súdu významná primeranosť kritiky a pre posúdenie zásahu do práv chránených ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, či bol uvedený celý skutkový dej. Uvedené rozhodnutie dáva odpoveď na vzťah kritiky a zásahu do ochrany osobnosti. V porovnaní s doterajšou judikatúrou tento vzťah dôslednejšie dopĺňa a vysvetľuje. Súčasne kladie dôraz na povinnosť osoby, ktorá publikuje hodnotiaci úsudok na určitú skutočnosť, aby nielen vyslovila tento úsudok, ale aj poskytla dostatok informácií čitateľovi pre vytvorenie vlastného úsudku na danú skutočnosť.

41. Z rozsudku najvyššieho súdu z 9. mája 2012 sp. zn. 3Cdo 13/2011 (skutkovo sa týkajúceho ochrany osobnosti pedagogických pracovníkov) okrem iného vyplýva, že vždy je potrebné rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami, kedy existenciu faktov možno preukázať, otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov ale nepripúšťa dôkazy (rozhodnutia EŠLP vo veci Lingens proti Rakúsku, rozsudok z roku 1986, obdobne vo veci Feldek proti Slovenskej republike, rozsudok z roku 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jeruzalem proti Rakúsku, rozsudok z roku 2001).

42. Napokon dovolateľ poukázal na judikát R 103/1967, týkajúci sa riešenia otázky, kedy je kritika neoprávneným zásahom. Z obsahu judikátu vyplýva, že kritika nie je neoprávnená, ak nie sú prekročené medze kritiky vecnej (opierajúcej sa o pravdivé skutočnosti a vychádzajúce z nich závery, ktoré tieto skutočnosti odôvodňujú) a ak je primeraná obsahom i formou. V opačnom prípade ide o zásah neoprávnený a dotknutý občan má právo na ochranu svojej osobnosti, ktorá takýmto zásahom bola dotknutá.

43. Porovnaním záverov z takýchto rozhodnutí so záverom súdov nižších inštancií v tentoraz posudzovanej veci nemôžu dospieť k záveru, žeby nižšie súdy (najmä odvolací súd) prijali také závery, ktorým by sa dostali do stretu s judikatúrou uvádzanou v dovolaní (a teda sa dopustili dovolateľom tvrdeného odklonu).

Rozhodnutie vo veci sp. zn. 3Cdo 84/2011sa potom týkalo odlišných skutkových okolností ochrany osobnosti fyzických osôb (občanov), preto právne závery z neho vyplývajúce s danou vecou vôbec nesúviseli.

44. Zo súdnej praxe dovolacieho súdu, a to napr. z rozhodnutí sp. zn. 6Cdo 203/2018, 5Cdo 25/2018 a sp. zn. 2Cdo 133/2018, týkajúcich sa ochrany osobnosti verejne činných osôb (sudcu, príslušníka polície, či starostu), ako aj z judikatúry ústavného súdu napr. sp. zn. IV. ÚS 302/2010 (vec týkajúca sa advokáta), sp. zn. III. ÚS 283/2020 (týkajúceho sa predstaviteľa politickej strany, poslanca Národnej rady Slovenskej republiky), sp. zn. II. ÚS 44/2000 (týkajúce sa príslušníka mestskej polície) a sp. zn. IV. ÚS 362/09 (týkajúceho sa poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky) vyplýva, že právo na slobodu prejavu ako politické právo zohráva významnú úlohu v demokratickej spoločnosti, založenej na otvorenosti a tolerantnosti. V rámci slobody prejavu treba osobitnú ochranu poskytnúť hodnotiacim úsudkom vysloveným v politickej diskusii o veciach verejného záujmu. Od vydavateľa periodickej tlače nemožno požadovať, aby selektoval informácie získané od štátneho orgánu (príslušného orgánu štátnej správy, či policajného zboru), na ktoré sa mohol s dôverou spoliehať, pretože by sa tým uprelo právo verejnosti na úplné informácie o veciach verejného záujmu (IV. ÚS 107/2010). Novinári (vydavateľ) nemôžu znášať zodpovednosť za to, že šíria informácie poskytnuté orgánmi štátu, pretože to je ich úloha a poslanie. Naopak je na orgánoch štátu, aby zvážili, ktoré informácie a v akom rozsahu možno prostredníctvom novinárov (masmédií) sprístupniť v súlade s platnými právnymi predpismi (rozhodnutie EŠLP vo veci Bladet Tromsø a Stensaas proti Nórsku, sťažnosť č. 21980/93, rozsudok z 20. mája 1999). Uvedený záver má oporu aj v doterajšej judikatúre ústavného súdu, z ktorej vyplýva, že každý sa má právo spoľahnúť (dôvera v právo) na to, že štátny orgán voči nemu koná v súlade s ústavou a zákonom, pričom nemôže znášať negatívne dôsledky preto, že tak štátny orgán nekoná (I. ÚS 2/1999).

45. V nadväznosti na uvedené ústavný súd už viackrát vo svojej judikatúre zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z Dohovoru, či medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96). V sporoch o ochranu osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk (IV. ÚS 302/2010).

46. Aj z judikatúry EŠLP vyplýva, že sloboda prejavu sa uplatňuje nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (rozhodnutie EŠLP vo veci Handyside proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. decembra 1976).

47. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody, odvolací súd konštatuje, že odvolací súd sa napádaným rozhodnutím neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto dovolanie v súlade s ustanovením § 447 písm. c/ CSP odmietol, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je

dovolanie prípustné.

48. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

49. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.